

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเมืองโบราณบ้านประตู่ชัย ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
ชื่อนักศึกษา	นางสาวบุษกร หนูนิล
สาขาวิชา	โบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์
ภาควิชา	โบราณคดี
ปีการศึกษา	2530

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงวัฒนธรรมและสภาพความเป็นอยู่ รวมทั้งศึกษาลำดับการอยู่อาศัยของชุมชนที่เคยตั้งถิ่นฐานอยู่ภายในเมืองโบราณประตู่ชัยในอดีต โดยศึกษาจากโบราณวัตถุที่ได้จากการขุดค้นทางโบราณคดีประกอบด้วยโบราณวัตถุที่ปรากฏบนผิวดิน ตลอดจนข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อสรุปอันอาจจะเป็นเครื่องพิสูจน์ว่าเมืองโบราณบ้านประตู่ชัยนี้คือเมืองพะเยาเก่าที่มีการอยู่อาศัยมาก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 ดังปรากฏในตำนานพงศาวดารหรือไม่

โบราณวัตถุที่พบจากการขุดค้นมีทั้งประเภทโลหะ ประเภทหิน ประเภทดินเผา และโบราณวัตถุอื่น ๆ โบราณวัตถุที่พบมากได้แก่ เศษภาชนะดินเผา ทั้งชนิดเคลือบผิวและชนิดไม่เคลือบผิว ซึ่งจากการศึกษาพบว่าเป็นภาชนะที่ผลิตจากแหล่งเตาทางภาคเหนือ ได้แก่ แหล่งเตาสันกำแพง แหล่งเตาเวียงกาหลง แหล่งเตาเมืองพาน แหล่งเตาบ้านบ่อสวก (จังหวัดน่าน) และแหล่งเตาเมืองพะเยา นอกจากนี้ยังได้พบเศษเครื่องถ้วยจีนสมัยราชวงศ์หยวน ราชวงศ์หมิง ถึงราชวงศ์ชิงตอนต้น เศษภาชนะดินเผาดังกล่าวนอกจากจะสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตในแง่มุมต่าง ๆ กันแล้ว ยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่ชุมชนโบราณบ้านประตู่ชัยมีต่อชุมชนรอบข้างในอาณาบริเวณล้านนาไทย ตลอดจนการติดต่อกำขายกับต่างประเทศคือจีนด้วย

ผลจากการขุดค้นพบว่าเมืองโบราณบ้านประตู่ชัยมีการอยู่อาศัยต่อเนื่องกันมาเพียงสมัยเดียว โดยเริ่มมีการอยู่อาศัยตั้งแต่ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 20 อันเป็นช่วงเวลาที่เมืองพะเยาถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านนาไทยแล้ว ซึ่งเป็นข้อพิสูจน์ว่าเมืองโบราณบ้านประตู่ชัยนี้ แม้จะมีฐานะเป็นส่วนหนึ่งของเมืองพะเยาในอดีต แต่ก็มิได้เป็นเมืองพะเยาที่เก่าแก่ไปถึงก่อนพุทธศตวรรษที่ 19 แต่อย่างใด

บุษกร หนูนิล. 2530. “การศึกษาเมืองโบราณบ้านประตู่ชัย ตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา = The Study on the Ancient City at Ban Pratuchai, Wiang District, Amphoe Muang, Changwat Phayao.”

วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร